

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudců JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobkyně: **M. S.**, zastoupena JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem v Praze 5, Symfonická 1496/9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad štolou 936/3, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 27. 7. 2015, č. j. MV-12191-9/VS-2013,

t a k t o:

- I. **Rozhodnutí ministra vnitra ze dne 27. 7. 2015, č. j. MV-12191-9/VS-2013, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 8.228 Kč k rukám zástupce žalobce JUDr. Lubomíra Müllera, advokáta, do třiceti dnů od právní moci rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobkyně se včas podanou žalobou dne 5. 8. 2015 domáhala u Městského soudu v Praze zrušení rozhodnutí ministra vnitra ze dne 27. 7. 2015, č. j. MV-12191-9/VS-2013, kterým byl zamítnut její rozklad proti usnesení Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 19. 3. 2015, č. j. OSZ-75522-6/M-Pr--2015, kterým bylo zastaveno řízení o vydání nového rozhodnutí ve věci poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., o poskytnutí jednorázového příspěvku ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem, ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb.

K žádosti žadatele manžela paní S., pana J. S., nar. X, ze dne 21. 4. 2013 o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., Ministerstvo vnitra, odbor sociálního zabezpečení, vydalo dne 4. 6. 2013 rozhodnutí č. j. OSZ-75522/Z-Že-2013, jímž byl jednorázový příspěvek podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. přiznán. Nicméně toto

rozhodnutí nemohlo být žadateli doručeno, neboť dne 24. 4. 2013 zemřel, a pošta zásilku vrátila správnímu orgánu zpět.

Následně Ministerstvo vnitra, odbor sociálního zabezpečení, zastavilo řízení o této žádosti usnesením ze dne 29. 7. 2013, č. j. OSZ-75522-2/Z-Že-2013, a to dnem 13. 6. 2013, kdy se o úmrtí žadatele dozvědělo.

Dne 6. 3. 2015 požádala paní S. o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., avšak Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, usnesením ze dne 19. 3. 2015, č. j. OSZ-75522-6/M-Pr--2015, zastavilo řízení o této žádosti ve věci poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. s tím, že podle § 3 citovaného nařízení vlády jednorázový příspěvek náleží také vdově po občanu České republiky splňujícím podmínky podle § 1 odst. 2, jehož včas podaná žádost o jednorázový příspěvek byla podle § 1 odst. 1 zamítnuta. Žadatelka stanovené podmínky nesplnila, a proto jí nebyl jednorázový příspěvek po jejím zemřelém manželovi přiznán.

Ministr vnitra v rozkladovém řízení dospěl k závěru, že postup Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, je věcně správný, a že žadatelka nesplňuje podmínky pro přiznání jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. Uvedl, že není sporu o tom, že zemřelý manžel paní S. splňoval podmínky pro poskytnutí jednorázového příspěvku podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb., který mu též byl k jeho žádosti ze dne 21. 4. 2013 přiznán, avšak z důvodu jeho úmrtí nezbylo než správní řízení usnesením ze dne 27. 4. 2013, č. j. OSZ-75522-2/Z-Že-2013, zastavit.

Žalobkyně se svým podáním domáhala zrušení napadeného rozhodnutí z důvodu nezákonnosti a nesprávného právního posouzení.

Žalobkyně se odvolávala rozhodnutí ministra vnitra ze dne 21. 7. 2015, č. j. MV-24241-13/VS-2015, ve věci žadatelky paní R. H., nar. X, které bylo v identické věci vyhověno. Ministr vnitra v tomto rozhodnutí dospěl k závěru, že skutkové okolnosti případu (manžel žadatelky zemřel před vydáním rozhodnutí o poskytnutí jednorázového příspěvku podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., průtahy v řízení) s přihlédnutím k rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. ledna 2015, č. j. 11 Ad 17/2013-25, odůvodňují při splnění ostatních podmínek poskytnutí příspěvku.

Žalobkyně se dovolávala konkrétní judikatury Ústavního soudu, mj. i nálezu Ústavního soudu, mj. i nálezu 26. října 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07, podle něhož v případě aplikace rehabilitačních předpisů platí, že teleologický přístup k výkladu práva musí převážet nad čistě dogmaticky gramatickým výkladem tak, aby byl v maximální míře naplněn účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů, jímž je zmírnění křivd spáchaných předchozím režimem. Použití analogie nemělo „jakékoliv pohnutky“, nýbrž směřovalo k nalezení materiální spravedlnosti, což je v podmínkách materiálního právního státu základní funkcí justice, na rozdíl od formalistní „subsumpční“ aplikace právních norem. Naopak projevem právního formalismu ba až cynismu - zejména v kontextu snahy o odčinění křivd páchaných předchozím režimem - je to, pokud je jednotlivec sice fakticky uznán za politického vězně, avšak vzápětí je mu toto postavení odňato, neboť nesplňuje podmínky legislativní zkratky „politický vězeň“ podle příslušného zákona.

Žalovaný správní orgán ve svém vyjádření ze dne 5. 10. 2015 navrhnul žalobu zamítnout s tím, že manžel žalobkyně pan J. S. požádal o poskytnutí jednorázového příspěvku podle § 1 odst. 2 a 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb., že doložil zařazení u pomocných technických praporů, (dále jen „PTP“), v době od 15. 11. 1950 do 31. 12. 1953, a že v jeho věci nemohly mít případné průtahy v řízení vliv na zastavení řízení v důsledku jeho smrti. Rozhodnutí ministra vnitra ze dne 21. 7. 2015, č. j. MV-24241-13/VS-2015, proto nelze v inkriminované věci aplikovat.

K namítanému rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. ledna 2015, č. j. 11 Ad 17/2013-25, ve věci B. H., žalovaný znovu uvedl, že v tomto případě nedošlo k vydání meritorního rozhodnutí pouze v důsledku úmrtí žadatele ale i z důvodu průtahů v řízení. Tím se podle žalovaného právně relevantním způsobem odlišuje od skutkových okolností v případě žádosti žalobkyně.

Žalobkyně ve své replice ze dne 2. 11. 2015 namítala, že žalovaný v pětistránkovém vyjádření popírá její nárok, přičemž odmítá, že by vůči žalobkyni jednal diskriminačně. Nicméně žalovaný diskriminačně jedná, když v případě jiných vdov po příslušnících PTP nárok přiznal. Žalobkyně namítala, že bývalí příslušníci PTP měli nárok na náhradu za dovolenou již podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., avšak žalovaný jim odmítal náhradu přiznat. Vláda poté přijala novelu č. 51/2013 Sb., a když manželé jmenovaných žen požádali o uvedenou náhradu, zemřeli dříve, než bylo rozhodnuto o jejich nároku.

Městský soud v Praze ve věci rozhodl bez jednání, neboť žalobkyně s takovýmto postupem výslovně souhlasila ve své žalobě ze dne 5. 8. 2015, a žalovaný se k výzvě soudu podle § 51 odst. 1 soudního řádu správního nevyjádřil.

Městský soud v Praze posoudil věc takto:

Městský soud v Praze posoudil napadené rozhodnutí podle § 75 soudního řádu správního, a to v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů, jakož i řízení, které mu předcházelo, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném od 6. 3. 2013, nárok na poskytnutí příspěvku mají rovněž státní občané České republiky, kteří byli zařazeni do silničních praporů ženijního vojska, pomocných technických praporů a vojenských báňských oddílů (dále jen „vojenský tábor nucených prací“), uvedení v § 18 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona č. 267/1992 Sb. a zákona č. 78/1998 Sb., pokud jim byl za zařazení ve vojenském táboře nucených prací přiznán zvláštní příspěvek k důchodu²⁾ nebo nárok na odškodnění podle jiného právního předpisu vydaného k provedení § 8 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, ve znění zákona č. 220/2011 Sb.

Podle § 1 odst. 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném od 6. 3. 2013, příspěvek se stanoví ve výši 1 800 Kč za každý i započatý měsíc výkonu vazby, trestu odnětí svobody, jiného nezákonného zbavení osobní svobody nebo zařazení ve vojenském táboře nucených prací.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2014, č. j. 6 As 123/2014 – 15, řízení o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. je osvobozeno od soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. k) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, neboť účelem daného nařízení vlády je náhrada (některých aspektů) škody způsobené protiprávním povoláním do PTP, které bylo zrušeno zákonem o mimosoudních rehabilitacích.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2015, č. j. 2 As 27/2015 – 26:

I. Nárok na příspěvek oprávněné osoby podle § 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. zaniká smrtí oprávněné osoby.

II. Vdovy po příslušnících PTP, kteří zemřeli před vydáním nařízení vlády č. 51/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 135/2009 Sb., a kteří žádost o příspěvek nepodali, nemohou podat novou žádost o příspěvek, neboť nárok na příspěvek zanikl smrtí oprávněné osoby.

III. Vdovy po těch oprávněných osobách, jejichž žádosti byly v minulosti zamítnuty, v případě opětovné žádosti neuplatňují nový nárok. Mají právo domáhat se pouze toho, co mělo být přiznáno jejich manželům, jejichž nárok byl řádně uplatněn dříve, než zanikl smrtí oprávněné osoby (k § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb.).

Ze správního spisu soud ověřil tyto skutečnosti:

Manžel žalobkyně, pan J. S., nar. X, podal dne 21. 4. 2013 poštovní přepravě žádost o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., kterou doložil potřebnými doklady, mj. zařazení u PTP v době od 15. 11. 1950 do 31. 12. 1953. svou žádost tedy podal včas a v souladu s platnými právními předpisy. Žádal o poskytnutí jednorázového příspěvku podle § 1 odst. 2 a 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb.

Ministerstvo vnitra, odbor sociálního zabezpečení, rozhodnutím ze dne 4. 6. 2013, č. j. OSZ-75522/Z-Že-2013, přiznalo žadateli J. S. jednorázový příspěvek podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ve výši 68.400 Kč.

Ministerstvo vnitra, odbor sociálního zabezpečení, usnesením ze dne 29. 7. 2013, č. j. OSZ-75522-2/Z-Že-2013, zastavilo řízení o žádosti žadatele J. S. o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. z důvodu jeho úmrtí dne 21. 4. 2013.

Ministr vnitra rozhodnutím ze dne 14. 1. 2014, č. j. MV-121291-4/VS-2013, zamítnul rozklad M. S. proti usnesení o zastavení řízení ze dne 29. 7. 2013 s tím, účastník řízení zemřel, rozhodnutí Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 4. 6. 2013 o přiznání jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. mu již nebylo doručeno, a proto bylo řízení zastaveno. Vzhledem k tomu, že pan S. podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. v letech 2010 – 2011 o jednorázový příspěvek nepožádal, nepřechází na žadatelku právo žádat o vyplacení jednorázového příspěvku, a proto byla její žádost zamítnuta.

Podle § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném od 6. 3. 2013, právo žádat o vyplacení příspěvku nepřechází na dědice osob uvedených v § 1 odst. 1 nebo 2; to neplatí, jedná-li se o vdovu po občanu České republiky splňujícím podmínky podle § 1 odst. 2, jehož včas podaná žádost o příspěvek podle § 1 odst. 1 byla zamítnuta.

Je vhodné zmínit, že citované ustanovení § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., bylo dotčeno novelami, jimiž bylo původní nařízení vlády novelizováno v souvislosti s rozšiřováním osob, kterým bylo právo na poskytnutí jednorázového příspěvku podle tohoto nařízení vlády přiznáno. Původní znění § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. nepřipouštělo aby, právo žádat o vyplacení příspěvku přecházelo na dědice osob uvedených v § 1 odst. 1 tohoto nařízení.

Nařízením vlády č. 51/2013 Sb. bylo do nařízení vlády č. 135/2009 Sb. včleněno ustanovení § 1 odst. 2 (mj. bylo *expressis verbis* přiznáno právo i státním občanům České republiky, kteří byli zařazeni do PTP), přičemž rozšíření osob, které mohly podat žádost o přiznání jednorázového příspěvku, se projevilo ve znění ustanovení § 3, do něhož bylo vloženo: „...“ nebo 2; to neplatí, jedná-li se o vdovu po občanu České republiky splňujícím podmínky podle § 1 odst. 2, jehož včas podaná žádost o příspěvek, podle § 1 odst. 1 byla zamítnuta“.

Pro posouzení otázky, zda žalobkyně splňuje podmínky pro to, aby jí vzniklo právo požádat o vyplacení příspěvku je rozhodné znění ustanovení § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. v té části, kde je uvedeno: „nebo 2; to neplatí, jedná-li se o vdovu po občanu České republiky, splňujícím podmínky podle § 1 odst. 2, jehož včas podaná žádost o příspěvek podle § 1 odst. 1 byla zamítnuta“.

V inkriminované věci není sporu o tom, že manžel žalobkyně žádost o příspěvek podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. podal, a že byl zařazen do vojenského tábora nucených prací, čímž byla splněna jedna z podmínek, které jsou v ustanovení § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. stanoveny. Další podmínkou je, že „včas podaná žádost o příspěvek, podle § 1 odst. 1 byla zamítnuta“.

Z obsahu spisového materiálu totiž vyplývá, že manžel žalobkyně pan J. S., nar. X, požádal dne 21. 4. 2013 o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., požádal tedy včas, pouhých šest týdnů ode dne 6. 3. 2013, kdy novela citovaného nařízení nabyla účinnosti. Ministerstvo vnitra, odbor sociálního zabezpečení, mu po právu rozhodnutím ze dne 4. 6. 2013 přiznalo jednorázový příspěvek podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ve výši 68.400 Kč.

V inkriminované věci je nesporné, že manžel žalobkyně pan J. S., nar. X, podal svou žádost včas, a že mu vzniknul nárok na jednorázový příspěvek podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., neboť byl zařazen u PTP v době od 15. 11. 1950 do 31. 12. 1953, tedy tři roky jeden měsíc a dva týdny. První dvě podmínky ustanovení § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. jsou tedy nesporně splněny. Pokud jde o třetí podmínku, tj. byl-li tomuto občanu České republiky nebo vdově po něm přiznán příspěvek podle § 1 odst. 1 nebo 2, Ministerstvo vnitra, odbor sociálního zabezpečení, rozhodnutím ze dne 4. 6. 2013 přiznalo jednorázový příspěvek

podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ve výši 68.400 Kč. Rozhodnutí však nenabýlo právní moci.

Ministr vnitra rozhodnutím ze dne 14. 1. 2014, č. j. MV-121291-4/VS-2013, zamítnul rozklad M. S. proti usnesení o zastavení řízení ze dne 29. 7. 2013 s tím, účastník řízení zemřel, rozhodnutí Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 4. 6. 2013 o přiznání jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. mu již nebylo doručeno, a proto bylo řízení zastaveno. Vzhledem k tomu, že pan S. podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. v letech 2010 – 2011 o jednorázový příspěvek nepožádal, nepřechází na žadatelku právo žádat o vyplacení jednorázového příspěvku, a proto byla její žádost zamítnuta.

Takovýto důvod zamítnutí rozkladu je nutno považovat za paradoxní, když Městskému soudu v Praze je z jeho úřední činnosti známo, že žalovaný v rozhodné době, tedy v letech 2010 - 2011 nepřiznával jednorázový příspěvek dle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. bývalým příslušníkům PTP, neboť měl za to, že výkon vojenské služby u technického praporu není *nezákonným zbavením osobní svobody* ve smyslu nařízení vlády č. 135/2009 Sb. není tedy divu, že řada oprávněných žadatelů v uvedené době vůbec své žádosti o jednorázový příspěvek nepodala.

Městský soud v Praze se dále zabýval otázkou, zda i v případě, kdy řízení o žádosti o příspěvek bylo v roce 2013 zastaveno, a nikoli žádost zamítnuta, má žalobkyně jako vdova podle § 3 nařízení vlády právo na vyplacení jednorázového příspěvku. V takovém případě v souladu se právem na spravedlivý proces vycházejícího z principů právního státu dle čl. 1 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nelze žalobkyni odepřít její nárok na poskytnutí jednorázového příspěvku dle § 3 nařízení vlády pouze z důvodu, že o žádosti manžela žalobkyně nebylo věcně včas rozhodnuto, resp. přijaté rozhodnutí nenabýlo právní moci z důvodu úmrtí manžela.

Podle § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., v platném znění, právo žádat o vyplacení příspěvku nepřechází na dědice osob uvedených v § 1 odst. 1, 2 nebo 3; to neplatí, jedná-li se o vdovu po občanu České republiky splňujícím podmínky podle § 1 odst. 2, jehož včas podaná žádost o příspěvek podle § 1 odst. 1 byla zamítnuta, a v případě žádosti o vyplacení příspěvku podle § 1 odst. 3 o vdovu po občanu České republiky splňujícím podmínky podle § 1 odst. 3, byl-li tomuto občanu České republiky nebo vdově po něm přiznán příspěvek podle § 1 odst. 1 nebo 2.

Žalobkyně dne 6. 3. 2015 podala vlastní žádost o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., v níž poukazovala na rozsudky Městského soudu v Praze ve věcech sp. zn. 10 Ad 23/2013, 10 Ad 24/2013, 10 Ad 14/2014 a sp. zn. 11 Ad 17/2013, kterými zdejší soud vyložil, že čtyři jmenované vdovy mají nárok na poskytnutí jednorázového příspěvku za období manželovy služby u PTP. Nicméně řízení o této žádosti bylo usnesením Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 19. 3. 2015, č. j. OSZ-75522-6/M-Pr--2015, zastaveno podle § 102 odst. 4 správního řádu s tím, že nebyl shledán důvod k provedení nového řízení podle § 101 písm. b) správního řádu, neboť žádost zemřelého pana S. nebyla zamítnuta, ale řízení o ní bylo zastaveno.

Žalobou napadeným rozhodnutím ministra vnitra ze dne 27. 7. 2015, č. j. MV-12191-9/VS-2013, byl zamítnut rozklad žalobkyně. Nicméně soud ze správního spisu zjistil, že je zde založen návrh rozhodnutí se stejným datem a č. j., jímž se však usnesení Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 19. 3. 2015, č. j. OSZ-75522-6/M-Pr—2015, zrušuje a věc se vrací správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání. Tento závěr je potom odůvodněn tím, že v tomto případě sice nebyly průtahy v původním řízení vliv na zastavení řízení, nicméně ministr vnitra považoval za vhodné přihlídnout k závěrům obsaženým v judikatuře Městského soudu v Praze. S ohledem na okolnosti daného případu a se zřetelem k tomu, aby byl v maximální míře naplněn účel rehabilitačních a na ně navazujících právních předpisů, jímž je, jak konstatuje Ústavní soud, zmírnění křivd spáchaných předchozím režimem.

Podle § 101 písm. b) správního řádu provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci lze tehdy, jestliže novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta,

Institut nového rozhodnutí lze považovat za mimořádný opravný prostředek, který představuje zákonem stanovené předpoklady pro vydání nového rozhodnutí (vedle případu, kdy je nové rozhodnutí výsledkem obnoveného řízení) ve věci, v níž bylo dříve pravomocně rozhodnuto. V novém řízení využívá správní orgán podkladů původního řízení a šetří práva nabytá v dobré víře. V novém řízení se postupuje (není-li v § 102 stanoveno jinak) dle ustanovení platných pro řízení v prvním stupni. Novým rozhodnutím dle § 101 písm. a) se původní rozhodnutí ruší.

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. února 2010, č. j. 1 As 1/2010 – 70, vyplývá, pokud navrhovatel hodlá vyvolat nové řízení, je na něm, aby uvedl dostatek důvodů a shromáždil či navrhl dostatek důkazů, pro které jej správní orgán zahájí a které bude v tomto novém řízení prověřovat, posuzovat a na jejichž základě pak znovu o věci rozhodovat. Pokud však takové důvody nepředestře a nejsou ani z jiných okolností zřejmé, pak správní orgán řízení pro jejich nedostatek zastaví, podle § 102 odst. 4 správního řádu.

V inkriminované věci podle názoru soudu však žalobkyně shromáždila a navrhla dostatek důkazů pro postup správního orgánu podle § 101 písm. b) správního řádu.

Nicméně při aplikaci nařízení vlády č. 135/2009 Sb. je nutno vycházet z právních názorů, které opakovaně vyjádřil Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 2366/07, podle něhož v případě aplikace rehabilitačních předpisů platí, že teleologický přístup k výkladu práva musí převážet nad čistě dogmaticky gramatickým výkladem tak, aby byl v maximální míře naplněn účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů, jímž je zmírnění křivd spáchaných předchozím režimem. Použití analogie nemělo „jakékoliv pohnutky“, nýbrž směřovalo k nalezení materiální spravedlnosti, což je v podmínkách materiálního právního státu základní funkcí justice, na rozdíl od formalistní „subsumpční“ aplikace právních norem. Naopak projevem právního formalismu ba až cynismu - zejména v kontextu snahy o odčinění křivd páchaných předchozím režimem - je to, pokud je jednotlivec sice fakticky uznán za politického vězně, avšak vzápětí je mu toto postavení odňato, neboť nesplňuje podmínky legislativní zkratky „politický vězeň“ podle příslušného zákona.

Podstatou uplatňování veřejné moci v demokratickém právním státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR) je princip dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci a ochrana dobré víry v nabytá práva konstituovaná akty veřejné moci, ať už v individuálním případě plynou přímo z normativního právního aktu nebo z aktu aplikace práva. V inkriminované věci nelze přehlédnout ani skutečnost, že žalovanému v době rozhodování o žádosti žalobce ze dne 10. 10. 2011 musel být citovaný nálezný Ústavního soudu znám, a přesto nepřijal jeho právní závěry. Za této situace je potom nutno spatřovat žalobou napadené rozhodnutí v rozporu se zákonem a contra bonos mores.

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 15. dubna 2015 sp. zn. I. ÚS 819/15, podle něhož nároky jednotlivců, kteří v době nesvobody odmítli z důvodu náboženského či obdobného přesvědčení nastoupit vojenskou službu, a byli proto v době nesvobody nespravedlivě odsouzeni a uvězněni, které byly vzneseny před vydáním stanoviska pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 39/14 ze dne 25. 11. 2014 (297/2014 Sb.), je třeba brát stejně vážně jako ty, které byly před vydáním stanoviska i rozhodnuty, a to i z hlediska výše odškodnění. Je proto namístě těm jednotlivcům, kteří své nároky uplatnili před vydáním citovaného stanoviska, přiznat i přiměřené zadostiučinění v penězích, a to ve výši odpovídající tomu, kdyby se na jejich nespravedlivé věznění v době nesvobody skutečně vztahoval článek 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Ani zákonodárce, a tím méně pak soudy, totiž jistě nemohou odškodnit všechna příkoří, která vznikla v době nesvobody. Ovšem tam, kde již soudní rozhodnutí, byť byla založena na nesprávném výkladu vnitrostátního práva či mezinárodní úmluvy, založila legitimní očekávání poškozených, že právě jim učiněné křivdy se stát rozhodl odškodnit; nemohou soudy tato legitimní očekávání zklamat ve vztahu k poškozeným, kteří své uplatnili nároky dříve, než Ústavní soud uznal chybnost svého dosavadního výkladu.

Městský soud v Praze ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, a proto žalobou napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, odst. 4 soudního řádu správního. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem, který byl v tomto rozsudku vysloven (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního).

Výrok o nákladech v řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 soudního řádu správního, žalobce měl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení přísluší. Náklady řízení představují odměnu za zastoupení advokátem, a to dva úkony právní služby po 3.100 Kč (převzetí zastoupení, podání žaloby) a 2x režijní paušál po 300 Kč (§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. a), písm. d), § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Protože zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se náhrada nákladů za zastoupení o částku 1.428 Kč, představující daň z přidané hodnoty ve výši 21%. Celkem náklady řízení představují částku 8.228 Kč.

Obiter dictum se cituje namítaný rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. ledna 2015, č. j. 11 Ad 17/2013-25, který byl v době rozhodování žalovaného správního orgánu dobře znám, a přesto byly jeho závěry ignorovány. Citovaným rozsudkem bylo zrušeno rozhodnutí ministra vnitra ze dne 2. 9. 2013, č. j. MV-84546-4/VS-2013, kterým byl zamítnut její rozklad proti rozhodnutí odboru sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ze dne 28. 5. 2013, č. j.: OSZ-73472-4/D-Ro-2013, kterým nebyl žalobkyni přiznán jednorázový příspěvek

podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. s odůvodněním, že nárok mají jen ty vdovy, jejichž manželům byla žádost zamítnuta. V případě žalobkyně nebyla manželova žádost zamítnuta, a řízení bylo zastaveno dnem, kdy se správní orgán dozvěděl o jeho úmrtí.

Městský soud v Praze v citovaném rozsudku odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu (např. č. j. 3 Ads 50/2006-29, č. j. 4 Ads 49/2007-71), který opakovaně konstatoval, že „rozhodovací proces, a to na kterékoli úrovni (tedy jak na úrovni správního orgánu, tak na úrovni soudů), v sobě zahrnuje několikero druhů činností. Je jimi jednak zjištění skutkového stavu věci, dále výběr právní normy, interpretace této normy, posouzení, zda skutečně lze zjištěný skutkový stav této normě subsumovat, a v případě kladného závěru samotná její aplikace. Interpretace pak předpokládá učinit různé druhy výkladu, jež v daném případě připadají v úvahu (jazykový, historický, autentický, tj. toho, kdo normu vydal, systematický, teleologický, tj. podle smyslu a účelu předpisu apod.), a následný výběr toho (těch), které rozhodující orgán považuje pro danou věc za nejvhodnější. Je tedy nejen v pravomoci, ale je dokonce povinností správního orgánu zvážit využití jiného výkladu než doslovného jazykového (tj. potenciálně alibistického, ale nespravedlivého – pozn. zdejšího soudu). Dojde-li pak rozhodující orgán na základě různých výkladových metod k odlišným závěrům, je třeba aplikovat takový výklad, který vedle samotného znění předpisu zohledňuje rovněž širší souvislosti jeho přijetí, zejména pak jeho účel; nejde-li tento dovodit z konkrétního ustanovení, je třeba vycházet z předpisu jako takového, jeho vazeb na jiné předpisy, k jejichž provedení byl například přijat, důvodových zpráv apod. Samozřejmě je nutné zahrnout úvahu, již se rozhodující subjekt při tomto výběru řídil, do odůvodnění rozhodnutí tak, aby bylo možné je následně přezkoumat. Názor správního orgánu, podle něhož je povinen dodržovat platné právní předpisy bez ohledu na jejich širší kontext, proto nelze akceptovat. Vědomě se jím totiž zříká samotné podstaty rozhodovací činnosti jako takové, totiž racionální úvahy. Nejvyšší správní soud je dále toho názoru, že v demokratické společnosti by se princip etický a princip právní v rozhodovací praxi měly prolínat, a to pokud možno v co největší možné míře. V oblasti odškodňovacích předpisů by pak uvedené mělo platit dvojnásob. Závěrem se nabízí citovat některé nálezy Ústavního soudu, jenž se uvedenou problematikou opakovaně ve své rozhodovací činnosti zabýval. Tak např. v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/97, ze dne 17. 12. 1997 vyjádřil Ústavní soud názor, podle něhož představuje jazykový výklad pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad *e ratione legis* atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity. Podle nálezu sp. zn. Pl. ÚS 19/91, ze dne 21. 12. 1993, pak Ústava České republiky není založena na hodnotové neutralitě, není jen pouhým vymezením institucí a procesů, ale včleňuje do svého textu i určité regulativní ideje vyjadřující základní nedotknutelné hodnoty demokratické společnosti. Ústava akceptuje a respektuje princip legality jako součást celkové koncepce právního státu, neváže však pozitivní právo jen na formální legalitu, ale výklad a použití právních norem podřizuje jejich obsahově materiálnímu smyslu, podmiňuje právo respektováním základních konstitutivních hodnot demokratické společnosti a těmito hodnotami také užití právních norem měří.“

Nad uvedený rámec Městský soud v Praze dále připomněl nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2366/07, dle něhož „teleologický přístup k výkladu práva musí převážet nad čistě dogmaticky gramatickým výkladem tak, aby byl v maximální míře naplněn účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů, jímž je zmírnění křivd spáchaných předchozím režimem.“

P o u č e n í:

Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 23. listopadu 2015

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

za správnost vyhotovení:
Simona Štěpinová